

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

عنوان و نام پدیدآور: بایسته‌های جوان شایسته / گردآورنده معاونت تبلیغات و ارتباطات اسلامی .
مشخصات نشر: مشهد: انتشارات قدس رضوی، ۱۳۹۱
شابک: 978-600-299-011-2
وضعیت فهرست نویسی: فیپا
یادداشت: کتابنامه .
موضوع: جوانان و اسلام
موضوع: جوانان -- راه و رسم زندگی
شناسه افزوده: موسسه انتشاراتی قدس رضوی. معاونت تبلیغات و ارتباطات اسلامی
شناسه افزوده: موسسه انتشاراتی قدس رضوی
رده بندی کنگره: BP/۳۳۰/۱۳۹۱۱۶۵/ب۲ /
رده بندی دیویی: ۴۸۲/۳۹۷
شماره کتابشناسی ملی: ۲۸۸۲۵۲۸

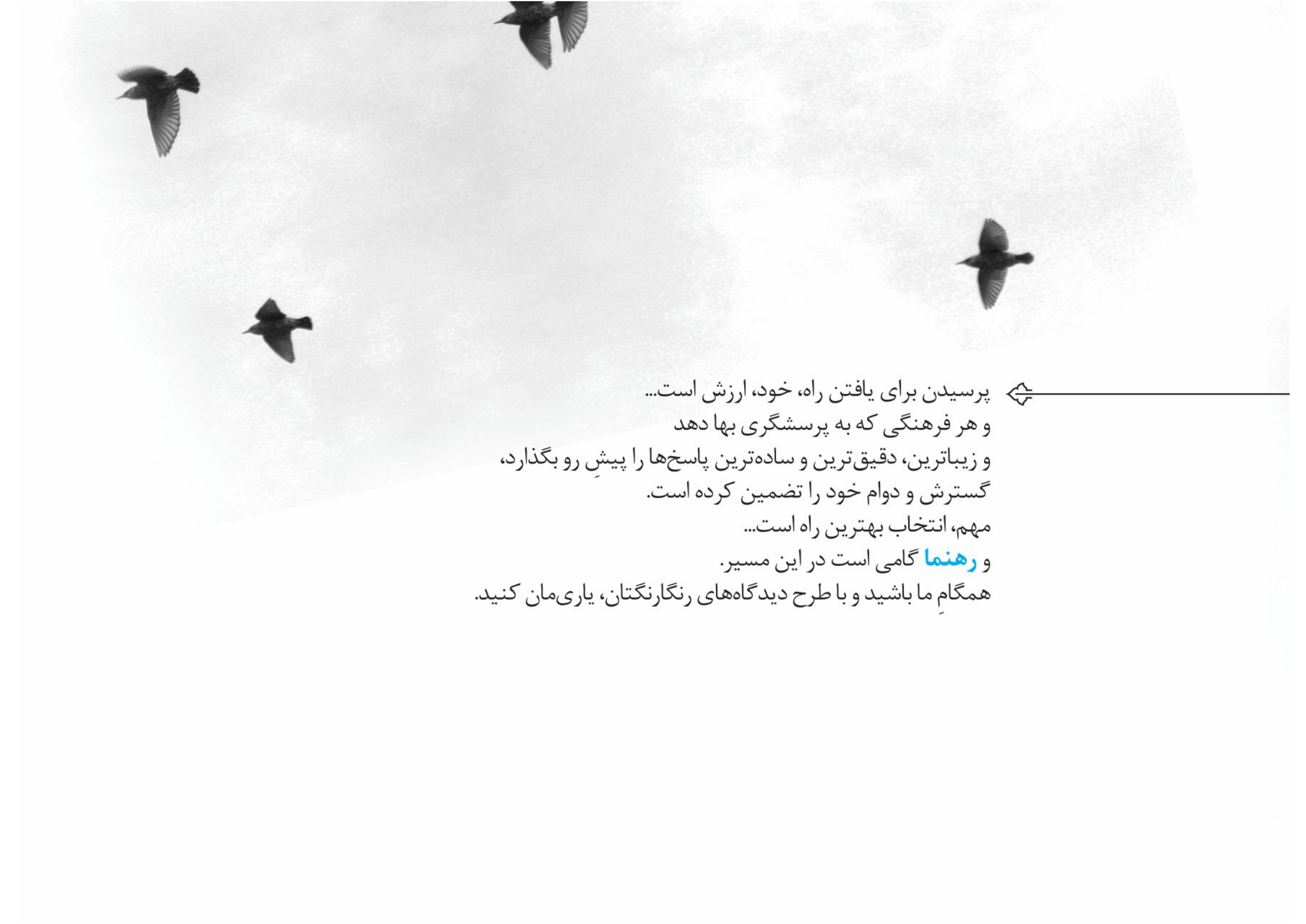

۵ — بایسته‌های جوان شایسته

نویسنده: احمد نبوی
آستان قدس رضوی
چاپ هشتم: پاییز ۱۳۹۱ (ویرایش جدید)
معاونت تبلیغات و ارتباطات اسلامی
نشانی: حرم مطهر امام رضا (ع)، اداره پاسخ‌گویی به سؤالات دینی
تلفن: ۰۵۱۱-۳۲۰۲۰ دورنگار: ۰۵۱۱-۲۲۴۰۶۰۲ rahnama@aqrazavi.org

به کوشش: محمدحسین پورامینی
ویراستار: محمد مهدی باقری
طراح لوگوی رهنما: مسعود نجابتی

پرسیدن برای یافتن راه، خود، ارزش است...
و هر فرهنگی که به پرسشگری بها دهد
و زیباترین، دقیق‌ترین و ساده‌ترین پاسخ‌ها را پیشِ رو بگذارد،
گسترش و دوام خود را تضمین کرده است.
مهم، انتخاب بهترین راه است...
و **ره‌نما** گامی است در این مسیر.
همگام ما باشید و با طرح دیدگاه‌های رنگارنگتان، یاری‌مان کنید.

بایسته‌های جوان شایسته

نویسنده این متن، پرسش‌های زیر را با استفاده از منابع دینی و نیز بیانات مقام معظم رهبری پاسخ گفته است:

۱. رهبر انقلاب چه انتظاری از جوانان دارند؟
۲. چهار اصل برای موفقیت در تحصیل، در بیان مولاعلی علیه السلام چیست؟
۳. آسیب‌ها و کمین‌های انحراف‌آفرین برای جوان کدام‌اند و چگونه می‌توان آگاهی دینی را عمق بخشید؟
۴. دلیل تأکید بزرگان ما بر ورزش کردن و تحرک داشتن در چه رازی نهفته است؟

درآمد

جوانی فرصتی ناپایدار، اما سرشار از نعمت‌های بی‌کران الهی است که توجه و درنگ در اهمیت این بخش از زندگی، تکلیفی برای هر جوان امروز و فرداست تا قدر این گوهر گران‌قیمت را بداند و آن را پاس دارد و با یافتن راه و دست‌گیری راهبر، در مسیر مطلوب گام بردارد. به‌واقع، هنر او در بهره‌گیری از اندرزها و تجربه‌ها، سرمایه‌ای است برای آتیۀ دنیایی و آخرتی.

«اگر از من بپرسند که شما از جوان چه می‌خواهید، در جمله‌ای کوتاه خواهم گفت: تحصیل، تهذیب، ورزش.»^۱ این اندرز رهبر معظم انقلاب، سرمایه‌مهمی برای استفاده مناسب از دوران جوانی است تا با تکیه بر این سه اصل طلایی، زندگی خود را مهندسی

---

۱. نکته‌های ناب، ج ۲، ص ۵۰.

کرده و از آن بهره جست. این نوشتار تلاش می‌کند با شرح و تبیین این سه اصل پیشنهادی، بایسته‌های جوان شایسته را پاسخ دهد.

۱. تحصیل کنید.

«تحصیل کنید؛ یعنی نیروی خرد، فکر، مغز و علم در شما تقویت شود... از لحاظ علمی، خودتان را تقویت کنید و پیش ببرید؛ نه فقط برای اینکه حرف شما در دیگری اثر کند، برای اینکه شما می‌خواهید ستونی باشید که این بنای عظیم، این کاخ مجلل، کاخ مدنیت و پیشرفت ملت ایران، بر روی ستون‌ها بر سرِ پا بایستد و بنا شود.»^۱

علم دریایی است بی حدّ و کنار
طالب علم است غوّاصِ بحار
گر هزاران سال باشد عمر او
او نگردد سیر، خود، از جست‌وجو

این توصیهٔ پیامبر صلی الله علیه و آله را همواره به یاد داشته باشید که می‌فرمودند: «چهار چیز است که هر باهوش و خردمندی، باید به آن پایبند باشد: شنیدن دانش، حفظ کردن، نشر دادن و عمل

---

۱. سخنان رهبر انقلاب، در دیدار با اعضای انجمن اسلامی دانش‌آموزان، ۱۹ اردیبهشت ۱۳۸۶.

به دانش.»^۱ جوان با پله‌های دانش، توان صعود دارد. در غیراین صورت، جوانی خویش را تباه ساخته و به‌خطا رفته است. علم، گنجینه هدایت و راهنمای زندگی و چراغ عقل و چشمه فضیلت و اساس هر رشدی است که آدمی، بدان بزرگ می‌شود. پس هیچ‌وقت از یادگیری و دانش‌آموزی خسته نشوید و به‌فکر فارغ‌التحصیلی نیفتید.

جوانی بهار دانش‌جویی است و بستر فراگیری و زمینه‌آموختن در این دوران به‌قدری مهیاست که حضرت محمد صلی الله علیه و آله می‌فرمایند: «فراگیری دانش در جوانی، به نقشی ماند که بر سنگ، ترسیم شده باشد.»^۲ به‌فرموده وصی پیامبر، علی علیه السلام، بهترین مطالبی که شایسته است جوانان یاد بگیرند، چیزهایی است که در بزرگسالی بدان نیاز دارند تا بتوانند در زندگی

۱. مجلسی، بحار الانوار، ج ۷۴، ص ۱۶۲.

۲. همان. ج ۱، ص ۳۲۲.

اجتماعی، از آموخته‌های دوران جوانی خود استفاده کنند.^۱

مولاعلی علیه السلام، چهار اصل را عامل موفقیت در تحصیل می‌دانند:^۲

۱. دانش خود را رنگِ خدایی بخشید؛ چون لغزش دانشمند، مانند شکستن کشتی، زیان‌بار و فاجعه‌آفرین است؛

۲. دانش با تن‌آسایی و راحت‌طلبی به‌دست نمی‌آید. دقت و تلاش کنید و در طلب علم خسته نشوید. کسی که در خواندن و آموختن پیگیر نباشد، فهم و دانش به‌دست نمی‌آورد؛

۳. کلاس درس، باغ بهشت است و آموزگارِ سخت‌کوش، باغبان آن. در برابر کسی که از او دانش می‌آموزید، فروتن باشد؛

۴. از آفات علم دوری کنید. زنهار که دانش را برای چهار کار بیاموزید: فخرفروشی به

۱. ابن‌ابی‌الحدید، شرح نهج البلاغه، ج ۲۰، ص ۳۳۳.

۲. غررالحکم، حدیث ۲۳۲ و ۲۴۷؛ بحار الانوار، ج ۲، ص ۴.

دانشمندان، ستیزه با نادانان، خودنمایی در مجالس، جلب کردن توجه مردم به خود برای ریاست کردن بر آنها.

بر پیمانۀ دانش خود بیفزایید و نگران سرریزشدن آن مباشید. هر ظرفی وقتی چیزی در آن می‌گذارند، گنجایش خود را از دست می‌دهد؛ مگر ظرف دانش که با افزودن آن، گنجایشش بیشتر می‌شود.^۱

---

۱. نهج البلاغه، حکمت ۲۰۵.

۲. مهذب باشید.

«در کنار تحصیل، تهذیب باشد. دل‌های شما جوانان‌ها نورانی است. فطرت الهی در شماها زنده و درخشان است. امروز، شما خودتان را به کارهای نیک، خلق نیک و رفتار نیک اگر وادار کنید و عادت دهید، هویت انسانی شما همین جور شکل می‌گیرد و تا آخر عمر، این دستاورد با شما خواهد ماند؛ به‌خصوص در این مقطع سنی شماها که یک مقطع زرّین است، یک مقطع طلایی است. در این مقطع، خیلی کارهای بزرگ می‌شود روی شخصیت خود انجام داد.

ارتباطتان را با خدا قوی کنید. در مسائل دینی، به نقاط عقلانی و ظریف بپردازید و آن‌ها را از استادانِ ماهرش فرابگیرید. دین عواطف هم دارد؛ لکن این عواطف، به معنویات عمیق و به فکر عمیق تکیه دارد. این فکر را باید آموخت و با مبانی دینی آشنا شد و براساس آن، روی شخصیت خود، روی دل خود، اثر گذاشت. روی دل خودتان باید اثر بگذارید. ما باید دل

خودمان را خیلی اوقات مخاطب قرار بدهیم. یکی از اهل معنا گفته بود من روزی چند هزار مرتبه فلان ذکر را بر این دلِ خفته غافل خودم خواندم. چه تعبیر خوبی است.

نماز همان ذکر و همان آب حیاتی است که انسان به دل خود می‌بخشد. نمازِ با توجه، توجه به معنا، توجه به اینکه درمقابل خدا قرار داریم، نماز را این طوری بخوانید. وقتی به نماز می‌ایستید به یاد بیاورید که درمقابل خداوند متعال ایستاده‌اید و دارید با او حرف می‌زنید. در سرتاسر نماز سعی کنید این حالت حفظ بشود. آن وقت این نماز اثر می‌گذارد و دل انسان را مثل اکسیر، عوض می‌کند. اکسیر ماده‌ی کمیابی است که می‌گویند مس را طلا می‌کند. دل ما از مس هم که باشد، اکسیرِ ذکر، آن را به طلا تبدیل می‌کند.

این خیلی مهم است. تهذیب شامل رفتارها هم می‌شود: رفتار با پدر و مادر. پدر و مادرهایتان را هم دوست بدارید و هم این دوستی را به آن‌ها ابراز کنید؛ هم احترامشان کنید، هم اطاعتشان کنید. در داخل محیط خانه، اخلاق شما و رفتار شما می‌تواند یک

خانواده را بسازد. یک جوان گاهی در یک خانواده، پدر، مادر، برادر و خواهران را تحت تأثیر قرار می‌دهد.^۱

در تبیین این رهنمود رهبر انقلاب، به دو نکته توجه کنید:

۱.۲. به آسیب‌ها و کمین‌های انحراف بنگرید.

دوران جوانی را باید از آفات و بلاها محافظت کرد و این مقطع از زندگی را در سایه سپر معنوی، به سلامت نگاه داشت. گناه و پیروی از هوای نفس، بزرگ‌ترین آسیب و مهلک‌ترین بلا و آفت است. درواقع، پیروی از خواهش‌های نفسانی، نقش مؤثری در گریز از معنویت و گرایش به باطل دارد. بدان‌حدکه یک جوانِ هواپرست، از درک حقیقت عاجز خواهد ماند.

۱. سخنان رهبر انقلاب، در دیدار با اعضای انجمن اسلامی دانش‌آموزان، ۱۹ اردیبهشت ۱۳۸۶.

حقیقت سرایی است آراسته
نبینی که هر جا که برخاست گرد

هوا و هوس، گردِ برخاسته
نبیند نظر، گرچه بیناست مرد

پیامبر ﷺ فرمودند: «دشمن‌ترین دشمنان تو، نفسِ توست؛ همان که بین دو پهلویت جا دارد.»^۱ هم‌ایشان، با هدف زشت‌انگاشتنِ گناه، به تمثیل آن پرداختند: «در شگفتم از کسی که از بیمِ درد، از غذا پرهیز می‌کند؛ چگونه از ترسِ آتش، از گناهان پرهیز نمی‌کند.»^۲ آن حضرت همواره جوانان را به نفيِ نافرمانی خدا ﷻ فراخوانده و ایستادگی را در برابر معصیت، جهاد دانسته است.^۳

۱. ابن‌ابی‌النالی، ج ۴، ص ۱۱۸.

۲. بحار الانوار، ج ۶۹، ص ۲۸۷.

۳. نوری، مستدرک الوسائل، ج ۱۱، ص ۲۸۷.

ترک شهوت‌ها و لذت‌ها سخاست
این سخا شاخی است از سرِ بهشت
عروة الوثقی است این ترک هوی

هر که در شهوت فروشد، برنخاست
وای او کز کف چنین شاخی بهشت
برکشد این شاخ، جان را بر سما
روزی محمد مصطفی ﷺ به یاران خود فرمودند: «آیا شما را از درد و درمانتان آگاه
نکنم؟» گفتند: «چرا، یا رسول الله.» فرمودند: «دردتان گناه است و درمانتان استغفار.»^۱

۲.۲. آگاهی دینی خود را عمق بخشید.

اگر در پی روش زندگی هستید و می‌خواهید میان زندگی خود و بندگی خدا ﷻ پیوند
بزنید، به شناخت دین خود بیشتر بها بدهید. دین همان روش زندگی است که میان زندگی

۱. بحار الانوار، ج ۹۰، ص ۲۸۲.

اجتماعی و پرستش خدای متعال پیوند می‌زند و در همهٔ اعمال فردی و اجتماعی، برای انسان، مسئولیتِ خدایی ایجاد می‌کند. این مجموعهٔ عقاید و دستوره‌های علمی و اخلاقی، سببِ خوشبختیِ انسان در این جهان و سعادت و زندگیِ جاوید او در جهان دیگر می‌شود. دین، آدمی را بزرگ داشته و او را از هر کارِ زشتی، باز می‌دارد. دین به انگیزهٔ جوان در بناکردن و آراستنِ هویتِ او، پاسخ می‌دهد؛ زیرا آدمی عطشی دارد که فقط با پیمودن راه خدا عَلَيْهِ السَّلَام فرو می‌نشیند. روی‌آوری به دین، فراگیری آن و اندیشه و تفکر در معارف آن، توجه به توصیه‌های همیشگی در پیمودن راه خدا عَلَيْهِ السَّلَام، یادگیریِ بایدها و نبایدها و حلال‌ها و حرام‌ها از ویژگی‌های دوران جوانی است و اگر شناخت جوان با علم و اندیشه همراه باشد، هویت و شرف و عزت او، همواره حفظ خواهد شد.

روزی رسول اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وارد مسجد شدند. چشمشان به دو اجتماع افتاد که هر کدام حلقه‌ای تشکیل داده و سرگرم کاری بودند: دسته‌ای مشغول عبادت و ذکر و دسته‌ای دیگر

به یاد دادن و یاد گرفتن، سرگرم بودند. پیامبر ﷺ هر دو دسته را از نظر گذراندند و از دیدن آن‌ها مسرور شدند. بعد، به کسانی که همراهان بودند، رو کردند و فرمودند: «هر دو گروه، کار نیک می‌کنند و بر خیر و سعادت هستند...» آن‌گاه اضافه کردند: ... و اَمَّا بِالْتَّعْلِيمِ اُرْسِلْتُ (= اما من برای تعلیم و دانا کردن فرستاده شده‌ام) و سپس در جمع کسانی نشستند که به بحث و مذاکره علمی مشغول بودند.^۱

شناخت خود را از دین، بیشتر و بیشتر کنید و با مطالعه، آموزش و یادگیری، آن را عمق بخشید. این سخن امیرمؤمنان علیؑ، شاگرد مکتب محمد ﷺ، را هماره به یاد داشته باشید که به جوانان می‌فرمودند: يا مَعْشَرَ الْفِتْيَانِ اَحْصِنُوا بِالْعِلْمِ. (= ای گروه جوانان، دین خود را با دانش حفظ کنید).^۲

۱. همان، ج ۱، ص ۲۰۶.

۲. تاریخ یعقوبی، ج ۲، ص ۱۳۳.

۳. ورزش کنید.

«من به همهٔ جوان‌ها، دخترها و پسرها توصیهٔ دائمی‌ام این است که ورزش بکنند.»^۱ به ورزش بها بدهید. سلامت جسم، نشاط روان، حفظ شادابی و طراوات جوانی و همچنین، تجدّد قوای جسمانی، با ورزش تحقق می‌یابد. ورزش وسیله‌ای برای سرگرمی سالم و نشاط‌آور است.

برخی از گونه‌های ورزش، نظیر کشتی، روحیهٔ جوان‌مردی، شجاعت، حق‌طلبی و ستم‌ستیزی را پرورش می‌دهند. برخی نیز، همچون شنا و تیراندازی و سوارکاری، مقاومت جسمی و روحی در برابر موقعیت‌های سخت زندگی و آسیب‌های اجتماعی را افزایش می‌دهند و جوان را سالم و بدن را برای رزم و دفاع، چابک و قوی می‌سازند.

---

۱. سخنان رهبر انقلاب، در دیدار با اعضای انجمن اسلامی دانش‌آموزان، ۱۹ اردیبهشت ۱۳۸۶.

رسول گرامی اسلام ﷺ نیرومندساختنِ قوای بدن را وسیلهٔ خوشبختی دانسته و ورزش‌های یادشده را ستایش کرده‌اند. ایشان می‌فرمایند: «به تیراندازی پایبند باشید، زیرا بهترین بازی‌های شماسست. محبوب‌ترین بازی نزد پروردگار ﷻ، سوارکاری و تیراندازی است. به فرزندان خود تیراندازی و شنا یاد دهید.»^۱ پیامبر خدا ﷺ به قهرمان‌پروری مثبت، عنایت داشتند و حتی در داوری مسابقات، یاران را به قهرمانی در مسابقات، تشویقِ روحی می‌کردند. خود را همیشه سالم و سرحال نگاه دارید و مرتب ورزش کنید.

---

۱. حرّ عاملی، وسائل‌الشیعه، ج ۱۷، ص ۳۳۱.

This document was created with Win2PDF available at <http://www.daneprairie.com>.
The unregistered version of Win2PDF is for evaluation or non-commercial use only.